

מבחן בגרות 35003 מועד חורף תשס"ח 2008

ענה על שלוש מהשאלות 1-5 (לכל שאלה - $\frac{1}{3}$ נקודות)

שים לב! אם תענה על יותר משלוש שאלות, ייבדקו רק שלוש התשובות הראשונות שבמחברתך.

שאלה מספר 1.

סוחר קנה עפרונות ב- 80 שקלים. מחיר הקנייה של כל אחד מהעפרונות היה זהה 4 מהעפרונות שקנה הסוחר נשברו, ולא נמכרו. הסוחר מכר כל אחד מהעפרונות שלא נשברו במחיר הגדול ב- 75% ממחיר הקנייה של העיפרון. בסך הכול הרוויח הסוחר 46 שקלים.

א. מצא כמה עפרונות קנה הסוחר
 ב. מצא את מחיר הקנייה של כל עיפרון.

פתרון

הנחיות מפמ"ר למתמטיקה. לעקרונות בבדיקת בגרויות 2016
 בבעיה מילולית יש להגדיר את המשתנים בצורה ברורה,
 יש לרשום תשובה סופית מילולית ולציין יחידות (ס"מ, שקלים, ק"ג, %, וכו'....).

נתונים

גדול ב - 75%

הגדרת המשתנים: x - כמות העפרונות y - מחיר עפרון

$$1 + \frac{75}{100} = 1.75$$

משוואה	עפרונות			קניה
	סה"כ	כמות	מחיר	
$x \cdot y = 80$	80	x	y	קניה
$(1.75y) \cdot (x - 4) = 126$	$80 + 46 = 126$	$x - 4$	$1.75y$	מכירה

א. מצא כמה עפרונות קנה הסוחר

$$\begin{aligned} x \cdot y &= 80 & 1.75y \cdot (x - 4) &= 126 \\ y &= 2 & 1.75xy - 7y &= 126 \\ x &= \frac{80}{2} = 40 & 1.75 \cdot 80 - 7 \cdot y &= 126 \\ & & 140 - 7y &= 126 \\ & & 7y &= 140 - 126 \\ & & 7y &= 14 \\ & & y &= 2 \end{aligned}$$

תשובה: הסוחר קנה 40 עפרונות

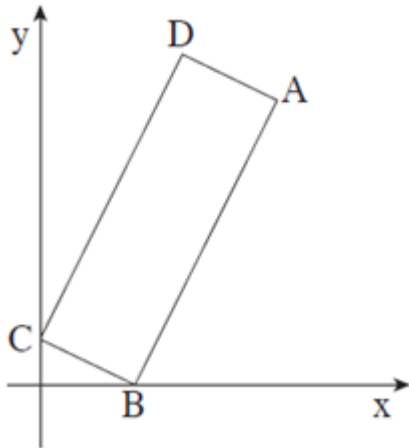
ב. מצא את מחיר הקנייה של כל עיפרון.

תשובה: מחיר הקנייה 2 ש"ח לכל עיפרון

תשובה סופית:

(א) הסוחר קנה 40 עפרונות (ב) מחיר הקנייה 2 ש"ח לכל עיפרון

שאלה מספר 2.

קדקוד C של המלבן ABCD מונח על ציר ה- y
 וקדקוד B של המלבן מונח על ציר ה- x
 (ראה ציור)
 שיעור ה- x של קדקוד A הוא 10.
 ומשוואת הצלע AB היא $y = 2x - 8$
א. מצא את השיפוע של הצלע BC
ב. מצא את שיעורי הקדקודים A, B, C.
ג. AC הוא קוטר במעגל
 (1) מצא את משוואת המעגל
 (2) מצא את נקודת החיתוך של המעגל עם ציר ה- x.

פתרון:

א. מצא את השיפוע של הצלע BC

משוואת BC

שיפוע BC

$$y - y_1 = m(x - x_1) \quad m_{AB} = 2 \quad m_{BC} = -\frac{1}{2}$$

$$(4,0) \quad m = -\frac{1}{2}$$

$$y + 0 = -\frac{1}{2}(x - 4)$$

$$y = -\frac{1}{2}x + 2 \quad m_{AB} = 2 \quad m_{BC} = -\frac{1}{2}$$

שיפוע הופכי נגדי

תשובה:

ב. מצא את שיעורי הקדקודים A, B, C.

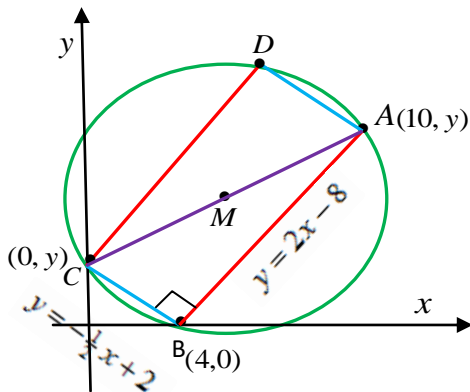
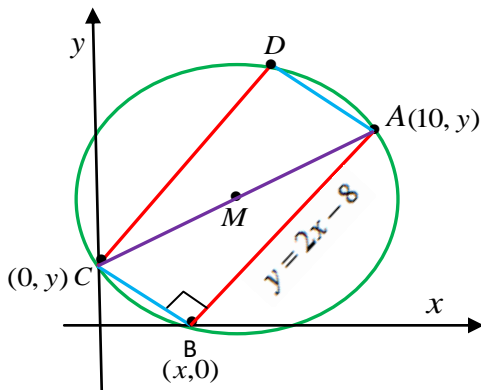
נקודה C

נקודה A

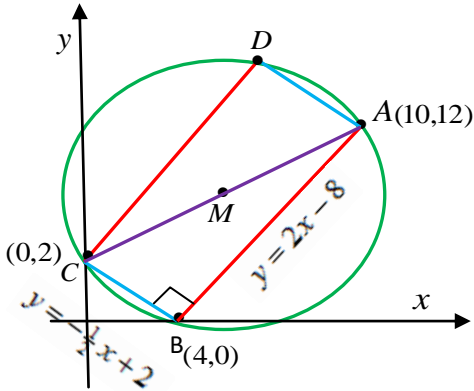
נקודה B

$y = -\frac{1}{2}x + 2$	$y = 2x - 8$	$y = 2x - 8$
$x = 0$	$x = 10$	$y = 0$
$y = -\frac{1}{2}(0) + 2$	$y = 2(10) - 8$	$0 = 2x - 8$
$y = 2$	$y = 12$	$8 = 2x$
$C(0,2)$	$A(10,12)$	$x = 4$
		$B(4,0)$

תשובה: $A(10,12) \quad C(0,2) \quad B(4,0)$

ג. AC הוא קוטר במעגל (1) מצא את משוואת המעגל

משוואת המעגל

$$\begin{aligned} (x-a)^2 + (y-b)^2 &= R^2 \\ M(5,7) \\ (x-5)^2 + (y-7)^2 &= R^2 \\ A(0,2) \\ (0-5)^2 + (2-7)^2 &= R^2 \\ R^2 &= 50 \\ (x-5)^2 + (y-7)^2 &= 50 \end{aligned}$$

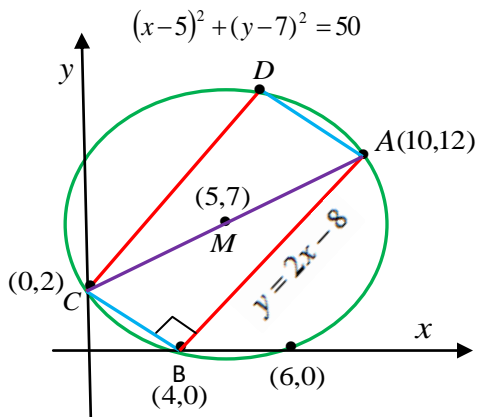
מרכז המעגל

C	M	A
(0,2)	(x_M, y_M)	(10,12)
x_1, y_1		x_2, y_2
$x_M = \frac{x_1 + x_2}{2}$		$y_M = \frac{y_1 + y_2}{2}$
$x_M = \frac{(0) + (10)}{2}$		$y_M = \frac{(2) + (12)}{2}$
$x_M = 5$		$y_M = 7$
	M(5,7)	

תשובה: $(x-5)^2 + (y-7)^2 = 50$

ג2) מצא את נקודת החיתוך של המעגל עם ציר ה-x.

חיתוך עם ציר ה-x

$$\begin{aligned} (x-5)^2 + (y-7)^2 &= 50 \\ y &= 0 \\ (x-5)^2 + (0-7)^2 &= 50 \\ (x-5)^2 &= 50 - 49 \\ x-5 &= \pm\sqrt{1} \\ x &= \pm 1 + 5 \\ x_1 &= 6 \quad x_2 = 4 \\ (6,0) \quad (4,0) \end{aligned}$$

תשובה: (4,0) (6,0)

תשובה סופית:

$m_{AB} = 2 \quad m_{BC} = -\frac{1}{2}$ (א)

A(10,12) C(0,2) B(4,0) (ב)

(4,0) (6,0) (ג1) $(x-5)^2 + (y-7)^2 = 50$ (ג2)

שאלה מספר 3.

נתונה הפונקציה $f(x) = 2x + \frac{a}{2} \cdot \frac{1}{x}$

a הוא פרמטר (ראה ציור)

לפונקציה יש מינימום בנקודה שבה $x = 3$

א. חשב את ערך הפרמטר a.

הצב את הערך של $a = 36$, וענה על סעיף ב'.

ב. ישר המשיק לגרף הפונקציה בנקודה A

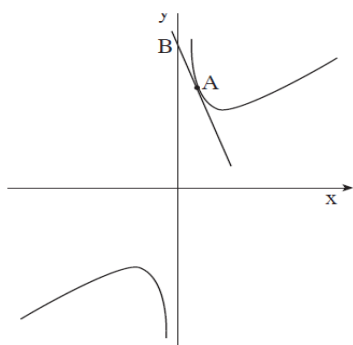
חותך את ציר ה-y בנקודה B,

כמתואר בציור שיפוע המשיק הוא -2.5

מצא את מרחק הנקודה B מראשית הצירים.

פתרון:

א. **חשב את ערך הפרמטר a.**

$$f(x) = \frac{a}{b \cdot x^n}$$

$$f'(x) = -\frac{a \cdot n}{b \cdot x^{n+1}}$$

פונקציה
y=?

$$f(x) = 2x + \frac{a}{2} \cdot \frac{1}{x}$$

$$f(x) = 2x + \frac{a}{2x}$$

נגזרת ראשונה

$$m=0$$

$$f'(x) = 2 - \frac{a \cdot 1}{2x^2}$$

$$f'(x) = 2 - \frac{a}{2x^2}$$

$$f'(x) = 0 \quad x = 3$$

$$0 = 2 - \frac{a}{2(3)^2}$$

תשובה: $a = 36$

$$0 = 2 - \frac{a}{18}$$

$$2 = \frac{a}{18}$$

$$a = 36$$

ב. **ישר המשיק לגרף הפונקציה בנקודה A חותך את ציר ה-y בנקודה B, כמתואר בציור שיפוע המשיק הוא -2.5 – מצא את מרחק הנקודה B מראשית הצירים.**

$$f(x) = \frac{a}{b \cdot x^n}$$

$$f'(x) = -\frac{a \cdot n}{b \cdot x^{n+1}}$$

פונקציה
y=?

$$f(x) = 2x + \frac{36}{2x}$$

$$x = 2$$

$$f(2) = 2(2) + \frac{36}{2(2)} = 13$$

$$(2,13)$$

נגזרת ראשונה

$$m=-2.5$$

$$f'(x) = 2 - \frac{36 \cdot 1}{2x^2}$$

$$-2.5 = 2 - \frac{36}{2x^2}$$

$$\frac{36}{2x^2} = 4.5$$

$$36 = 9x^2$$

$$x^2 = 4$$

$$x = \pm 2$$

משוואת המשיק

$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

$$(2,13) \quad m = -2.5$$

$$y - 13 = -2.5(x - 2)$$

$$y = -2.5x + 5 + 13$$

$$y = -2.5x + 18$$

תשובה: 18

חיתוך עם ציר y

$$y = -2.5x + 18$$

$$x = 0$$

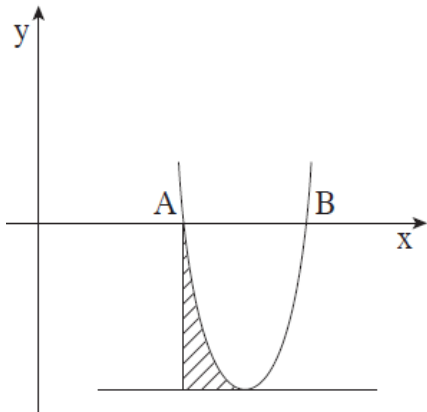
$$y = -2.5(0) + 18$$

$$y = 18$$

תשובה סופית:

18 (ב) $a = 36$ (א)

שאלה מספר 4.

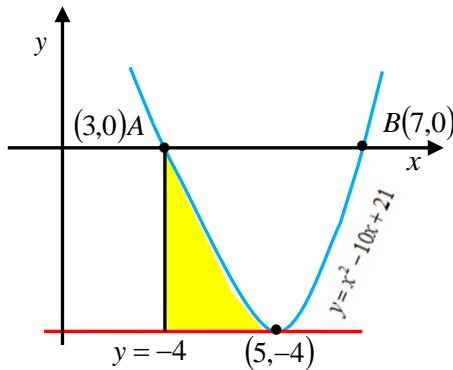

הפרבולה $y = x^2 - 10x + 21$ חותכת את ציר ה- x בנקודות A, ו-B. בנקודה A העבירו אנך לציר ה- x ובנקודת המינימום של הפרבולה העבירו משיק לפרבולה (ראה ציור)

- (א) מצא את שיעורי הנקודות A ו B
- (ב) מצא את משוואת המשיק
- (ג) מצא את השטח המוגבל על ידי הפרבולה על ידי המשיק ועל ידי האנך (השטח המקווקו).

פתרון

(א) מצא את שיעורי הנקודות A ו B

נקודות BA

$$y = x^2 - 10x + 21$$

$$x = 0$$

$$0 = x^2 - 10x + 21$$

$$x_{1,2} = \frac{-(-10) \pm \sqrt{100 - 4(1)(21)}}{2(1)}$$

$$x_{1,2} = \frac{10 \pm 4}{2}$$

A(3,0) B(7,0)

(ב) מצא את משוואת המשיק

נקודת המינימום

$$y = x^2 - 10x + 21$$

$$x = 5$$

$$y = (5)^2 - 10(5) + 21$$

$$y = -4$$

(5,-4)

משוואת משיק

$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

$$(5, -4) \quad m = 0$$

$$y + 4 = 0(x - 5)$$

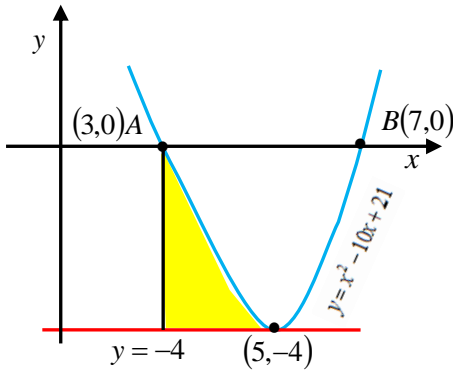
$$y = -4$$

$$0 = 2x - 10$$

$$2x = 10$$

$$x = 5$$

(ג). מצא את השטח המוגבל על ידי הפרבולה על ידי המשיק ועל ידי האנך (השטח המקווקו).

x	פונקציה עליונה	x
קטן/שמאל	$y = x^2 - 10x + 21$	גדול/ימין
$x = 3$	פונקציה תחתונה	$x = 5$
	$y = -4$	

$$S_T = \int_{(x \text{ קטן})}^{(x \text{ גדול})} (\text{פונקציה עליונה}) - 1 \cdot (\text{פונקציה תחתונה}) dx$$

$$S_T = \int_3^5 (x^2 - 10x + 21) - 1(-4) dx$$

$$S_T = \int_3^5 (x^2 - 10x + 21 + 4) dx$$

$$S_T = \int_3^5 (x^2 - 10x + 25) dx$$

$$S_T = \left[\frac{x^3}{3} - \frac{10x^2}{2} + 25x \right]_3^5$$

$$S_T = \left[\frac{(5)^3}{3} - \frac{10(5)^2}{2} + 25(5) \right] - \left[\frac{(3)^3}{3} - \frac{10(3)^2}{2} + 25(3) \right]$$

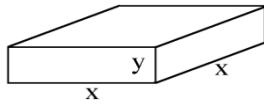
$$S_T = \left[41\frac{2}{3} \right] - [39]$$

$$S_T = 2\frac{2}{3}$$

תשובה סופית:

$S = 2\frac{2}{3}$ (ב) $y = -4$ (5,-4) min (ב) $A(3,0)$ $B(7,0)$ (א)

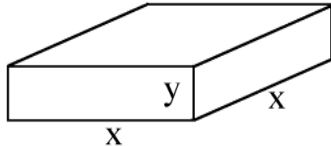
שאלה מספר 5.

בונים תיבה. גובה y ס"מ, ובסיסה ריבוע, שאורך צלעו x ס"מ
 היקף של הפאה הצדדית שווה ל 18 ס"מ
 (א) הבע באמצעות x את גובה התיבה y
 (ב) מה צריך להיות האורך של צלע הבסיס כדי שנפח התיבה יהיה מקסימלי?

פתרון:

1. משפט המטרה: שנפח התיבה יהיה מקסימלי

2. נוסחת המטרה: $p = x \cdot x \cdot y \Rightarrow \max$

3. נוסחת עזר: $2x + 2y = 18$

$$y = \frac{18}{2} - \frac{2x}{2}$$

$$y = 9 - x$$

4. פונקציית המטרה $p = x \cdot x \cdot (9 - x)$

$$p = x^2 \cdot (9 - x)$$

$$p = 9x^2 - x^3$$

הפונקציה

$$P = 9x^2 - x^3$$

$$x = 6$$

$$P = 9(6)^2 - (6)^3$$

$$P = 108$$

נגזרת ראשונה

$$P' = 18x - 3x^2$$

$$P' = 0$$

$$0 = 18x - 3x^2$$

$$0 = x \cdot (18 - 3x)$$

$$x_1 = 0 \quad x_2 = 6$$

נגזרת שנייה

Max/min

$$P''(x) = 18 - 6(x)$$

$$P''(0) = 18 - 6(0) = +18 \cup \min$$

$$P''(6) = 18 - 6(6) = -18 \cap \max$$

ריכוז התשובות

$$x = 6 \quad \max$$

$$y = 9 - 6 = 3$$

$$p = 108$$

תשובה סופית:

$$p = 108 \quad (ג) \quad x = 6 \quad \max \quad (ב) \quad y = 9 - x \quad (א)$$

שאלה 6 : מיועדת רק לתלמידים שאושר להם מבחן מותאם (מדבקה סגולה)

נתונה הפונקציה $f(x) = \frac{1}{x} + 3\sqrt{2x}$

- א. מצא את תחום ההגדרה של הפונקציה
- ב. העבירו ישר, המשיק לגרף הפונקציה בנקודה שבה $x = 0.5$. מצא את משוואת המשיק
- ג. מצא את נקודות החיתוך של המשיק עם הצירים

פתרון:

- א. **מצא את תחום ההגדרה של הפונקציה**
תשובה: תחום ההגדרה : לשורש ריבועי מוגדר למספרים חיוביים בלבד $x \geq 0$.
 תחום ההגדרה : לאחד חלקי איקס הוא $x \neq 0$
 לכן תחום ההגדרה הוא: $x > 0$

$$f(x) = \frac{a}{b \cdot x^n}$$

$$f'(x) = -\frac{a \cdot n}{b \cdot x^{n+1}}$$

$$f(x) = a\sqrt{bx}$$

$$f'(x) = \frac{a \cdot 1 \cdot b}{2 \cdot \sqrt{x}}$$

- ב. **העבירו ישר, המשיק לגרף הפונקציה בנקודה שבה $x = 0.5$. מצא את משוואת המשיק**

פונקציה
 $x=1 \quad y=?$
 $f(x) = \frac{1}{x} + 3\sqrt{2x}$
 $f(0.5) = \frac{1}{(0.5)} + 3\sqrt{2(0.5)}$
 $y = 5$
 $(0.5, 5)$

נגזרת ראשונה
 $x=1 \quad m=?$
 $f'(x) = -\frac{1}{x^2} + \frac{3 \cdot 2}{2 \cdot \sqrt{2x}}$
 $f'(0.5) = -\frac{1}{(0.5)^2} + \frac{3 \cdot 2}{2 \cdot \sqrt{2(0.5)}} =$
 $m = -1$

משוואת משיק (ישר)
 $y - y_1 = m(x - x_1)$
 $(0.5, 5) \quad m = -1$
 $(y - 5) = -1(x - 0.5)$
 $y = -1x + 0.5 + 5$
 $y = -1x + 5.5$

- ג. **מצא את נקודות החיתוך של המשיק עם הצירים**

חיתוך עם ציר y
 $y = -1x + 5.5$
 $x = 0$
 $y = -1(0) + 5.5$
 $(0, 5.5)$

חיתוך עם ציר x
 $y = -1x + 5.5$
 $y = 0$
 $0 = -1x + 5.5$
 $(5.5, 0)$

תשובה סופית:

(א) $x > 0$ (ב) $y = -1x + 5.5$ (ג) $(0, 5.5)$ $(5.5, 0)$